

Ірина Сенюта, докторка юридичних наук, професорка, завідувачка кафедри медичного права Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького, голова Комітету медичного і фармацевтичного права та біоетики НААУ

Питання: ЯКИЙ ДОКУМЕНТ НЕОБХІДНО НАДАТИ СУБ'ЄКТОВІ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ (ПАЦІЄНТОВІ/ЗАКОННОМУ ПРЕДСТАВНИКУ ПАЦІЄНТА) ПРИ ОБРОБЦІ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ У ЗАКЛАДІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я ЧИ У ФОП, ЯКА ПРОВАДИТЬ ГОСПОДАРСЬКУ ДІЯЛЬНІСТЬ ІЗ МЕДИЧНОЇ ПРАКТИКИ: ЗГОДУ НА ОБРОБКУ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ ЧИ ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО ОБРОБКУ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ?

Нормативні джерела:

1. Про захист персональних даних: Закон України від 01.06.2010 № 2297-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17#Text>
2. Порядок функціонування електронної системи охорони здоров'я: Постанова КМУ від 25.04.2018 № 411. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/411-2018-%D0%BF#Text>
3. Про внесення змін до деяких наказів Міністерства охорони здоров'я України: Наказ МОЗ України від 08.08.2014 № 549. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1049-14#n8>
4. Про затвердження форм первинної облікової документації та Інструкцій щодо їх заповнення, що використовуються у закладах охорони здоров'я незалежно від форми власності та підпорядкування: Наказ МОЗ України від 14.02.2012 № 110. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0661-12#Text>
5. Роз'яснення до Типового порядку обробки персональних даних від 08.01.2014. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0001715-14#Text>
6. Рекомендації Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини щодо деяких питань практичного застосування законодавства про захист персональних даних під час обробки персональних даних у сфері охорони здоров'я від 22.08.2024 № 10971.2/24/45.2. URL: https://ombudsman.gov.ua/storage/app/media/uploaded-files/%D0%A0%D0%B5%D0%BA%D0%BE%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D0%B4%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%97_%D0%BB%D0%B8%D1%81%D1%82.pdf

Відповідь:

Згідно зі ст. 6 Закону України «Про захист персональних даних», обробка персональних даних здійснюється для конкретних і законних цілей, визначених за згодою суб'єкта персональних даних, або у випадках, передбачених законами України, у порядку, встановленому законодавством (ч. 5). Не допускається обробка даних про фізичну особу, які є конфіденційною інформацією, без її згоди, крім випадків, визначених законом, і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини (ч. 6 ст. 6 цього ж Закону).

У ст. 11 Закону України «Про захист персональних даних» нормативно визначено вичерпний перелік підстав для обробки персональних даних, з-поміж яких дозвіл на обробку

персональних даних, наданий володільцю персональних даних відповідно до закону виключно для здійснення його повноважень. У ч. 1 ст. 7 Закону України «Про захист персональних даних» зазначено, що забороняється обробка персональних даних про расове або етнічне походження, політичні, релігійні або світоглядні переконання, членство в політичних партіях і професійних спілках, засудження до кримінального покарання, а також даних, що стосуються здоров'я, статевого життя, біометричних або генетичних даних. У ч. 2 цієї ж статті Закону України «Про захист персональних даних» вказано, що положення частини першої цієї статті не застосовується, якщо обробка персональних даних: 6) необхідна в цілях охорони здоров'я для: встановлення медичного діагнозу, забезпечення піклування чи лікування або надання медичних послуг, моніторингу

відповідності встановленим умовам надання таких послуг (зокрема, умовам договорів про медичне обслуговування населення та договорів про реімбурсацію за програмою медичних гарантій), функціонування електронної системи охорони здоров'я за умови, що такі дані обробляються медичним працівником, фахівцем із реабілітації або іншою особою закладу охорони здоров'я, реабілітаційного закладу чи фізичною особою-підприємцем, яка одержала ліцензію на провадження господарської діяльності з медичної практики, та її працівниками, на яких покладено обов'язки щодо забезпечення захисту персональних даних і поширюється дія законодавства про лікарську таємницю, працівниками центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державних фінансових гарантій медичного обслуговування населення, працівниками закладу, що здійснює державний санітарно-епідеміологічний нагляд і провадить діяльність у галузі громадського здоров'я, який одержав ліцензію на провадження господарської діяльності з медичної практики, на яких покладено обов'язки щодо забезпечення захисту персональних даних.

У п. 23 Порядку функціонування електронної системи охорони здоров'я, затвердженому постановою КМУ від 25.04.2018 № 411, зазначено, що персональні дані в реєстрах можуть оброблятися в цілях охорони здоров'я, встановлення медичного діагнозу, забезпечення лікування або надання медичних послуг, функціонування електронної системи охорони здоров'я. Персональні дані, що стосуються здоров'я, можуть оброблятися за умови, що вони обробляються медичним працівником або іншою особою закладу охорони здоров'я чи фізичною особою-підприємцем, яка одержала ліцензію на провадження господарської діяльності з медичної практики, та її працівниками, на яких покладено обов'язки щодо забезпечення захисту персональних даних і поширюється дія законодавства про лікарську таємницю, працівниками Національної служби здоров'я України (НСЗУ), на яких покладено обов'язки щодо забезпечення захисту персональних даних. Оператори електронної медичної інформаційної системи обробляють персональні дані за наявності правових підстав відповідно до вимог Закону України «Про захист персональних даних».

Звертаємо увагу, що Наказом МОЗ України «Про внесення змін до деяких наказів Міністерства охорони здоров'я України» від 08.08.2014 № 549 внесено зміни до наказу МОЗ України від 14.02.2012 № 110 «Про затвердження форм первинної облікової документації та інструкцій щодо їх заповнення, що використовуються у закладах охорони здоров'я незалежно від форми власності та підпорядкування», а саме виключно підпункт 1.38 пункту 1, тобто вкладний листок до облікових форм «Інформована добровільна згода пацієнта на обробку персональних даних».

У п. 15 Роз'яснення до Типового порядку обробки персональних даних від 08.01.2014 зазначено, що не можна обумовлювати реалізацію законодавчо встановлених прав наданням особою згоди на обробку її персональних даних.

У Рекомендаціях Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини щодо деяких питань практичного

застосування законодавства про захист персональних даних під час обробки персональних даних у сфері охорони здоров'я від 22.08.2024 № 10971.2/24/45.2 йдеться: «Таким чином, якщо наявні визначені законом підстави для обробки персональних даних, отримання у суб'єкта персональних даних згоди на обробку персональних даних буде надмірним та не є потрібним».

Отже, при обробці персональних даних в окресленому аспекті слід враховувати такі зауваги:

1. МОЗ України виключило форму «Інформована добровільна згода пацієнта на обробку персональних даних» з наказу від 14.02.2012 № 110, що корелює з вимогами Закону України «Про захист персональних даних», про що зазначено в преамбулі наказу МОЗ України від 08.08.2014 № 549.
2. Підставою для обробки персональних даних пацієнта (за потреби – даних членів його/її сім'ї, законних представників) закладами охорони здоров'я/ФОП, яка провадить господарську діяльність із медичної практики, є дозвіл на обробку персональних даних, наданий володільцю персональних даних відповідно до закону виключно для здійснення його повноважень (п. 2 ч. 1 ст. 11 Закону України «Про захист персональних даних»). У законі, а саме в п. 6 ч. 2 ст. 7 Закону України «Про захист персональних даних», право на обробку персональних даних визначено і є достатньою підставою для обробки персональних даних. Це право не залежить від надання чи ненадання згоди суб'єктом персональних даних.
3. Гарантоване Конституцією України право особи на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування (ст. 49) не може залежати від надання особою згоди на обробку персональних даних, а особа не може бути примушена закладом охорони здоров'я/ФОП, яка провадить господарську діяльність із медичної практики, до надання такої згоди.
4. Заклад охорони здоров'я/ФОП, яка провадить господарську діяльність із медичної практики, повинен повідомляти пацієнта/законного представника пацієнта про обробку персональних даних. Повідомлення повинно містити інформацію про склад і зміст зібраних персональних даних, права суб'єкта персональних даних, визначені Законом України «Про захист персональних даних» (ст. 8), мету збору персональних даних і третіх осіб, яким передаються його персональні дані. Доречно примірну форму затвердити розпорядчим актом. У Рекомендаціях Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини щодо деяких питань практичного застосування законодавства про захист персональних даних під час обробки персональних даних у сфері охорони здоров'я від 22.08.2024 №10971.2/24/45.2 вказано: «Таким чином, володільцю персональних даних необхідно забезпечити повідомлення суб'єкта персональних даних у визначених законодавством випадках».